Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Postbus 90801
2509 LV Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2026-0000399496

Uw referentie
182236

Datum 29 oktober 2026
Betreft Beantwoording vragen van de leden van de vaste commissie voor SZW over giften

Geachte vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

De fractie van de SGP heeft nadere vragen gesteld over giften en mijn reactie op de motie-Schalk. Hieronder treft u de antwoorden op de 5 gestelde vragen.

1. Biedt het onderscheid binnen het middelenbegrip van artikel 31 van de Participatiewet tussen giften in natura die wel en niet te gelde kunnen worden gemaakt, niet juist daarom een juridisch haakje om giften die noodzakelijk zijn voor het levensonderhoud en niet onder het middelenbegrip vallen, uit te zonderen van zowel de meldingsplicht als de verrekening?
2. Betekent dit niet automatisch dat het huidige middelenbegrip en de daar gemaakte uitzondering op giften in natura die wel te gelde kunnen worden gemaakt ook te complex is voor bijstandsgerechtigden?
3. Is dit niet zelfs complexer?
4. Indien deze bepaling uitvoerbaar is, waarom is een vergelijkbare bepaling voor kostenbesparende giften dan niet uitvoerbaar?
5. Is overwogen om dit in een limitatieve opsomming op te nemen in de wet, dan wel in een regeling of beleidskader?

Indien iemand niet zelf in het bestaan kan voorzien, kan een beroep worden gedaan op de bijstand. Deze wordt echter pas verleend, wanneer alle voorliggende voorzieningen en eigen middelen, niet voldoende blijken te zijn. De bijstand is dus een laatste redmiddel en heeft daarom een aanvullend karakter. Ook de (hoogte van de) noodzakelijke kosten worden meegewogen. De bijstand wordt afgestemd op de feitelijke noodzakelijke behoefte, zoals die in het individuele geval blijkt te bestaan.

Om toch ruimte te bieden voor de ontvangst van vrijgevigheid is in de Participatiewet opgenomen dat giften en kostenbesparende bijdragen tot een totaalbedrag van € 1200,- per kalenderjaar worden vrijgelaten. Aanvullend geldt dat als deze vrijlatingsgrens is bereikt, in het individuele geval ook giften en kostenbesparende bijdragen die dit bedrag te boven gaan, kunnen worden vrijgelaten indien deze vanuit het oogpunt van bijstandverlening verantwoord zijn. In de praktijk is er daarmee genoeg ruimte voor een gemeente om coulant om te gaan met schrijnende gevallen.

Wel geldt dat in gevallen waar iemand structureel minder uitgaven hoeft te maken, en dit buitensporige vormen aanneemt, een gemeente kan optreden. Ik vind het belangrijk dat deze begrenzing blijft bestaan.

Want zoals ik in mijn vorige brief heb laten weten, botst het volledig buiten beschouwing laten van een kostensoort of inkomensvorm met een van de hoofdbeginselen van de wet: het zogeheten complementariteitsbeginsel. Indien iemand structureel minder uitgaven hoeft te maken dan waar het sociaal minimum op is afgestemd, is het niet langer noodzakelijk om voor dit deel aanspraak te maken op publieke middelen, en wordt de bijstand hierop afgestemd.

Het verzoek in de eerste vraag is strikt juridisch gezien mogelijk, maar het botst in te grote mate met het aanvullende karakter van de bijstand.

Daarnaast voegt het een onwenselijke mate van complexiteit toe. Giften in natura vallen juridisch gezien uiteen in twee verschillende vormen. Grotere giften in natura die meer waardevast zijn (zoals een fiets, bepaalde kleding of een sieraad), kunnen te gelde worden gemaakt. Ze worden daarom juridisch hetzelfde gezien als een gift in de vorm van geld (valuta) en vallen onder het zogeheten middelenbegrip. Andere giften in natura, zoals de wekelijkse boodschappen uit de supermarkt, worden gezien als kostenbesparende bijdragen omdat een persoon minder noodzakelijke kosten hoeft te maken. Hierdoor vallen deze giften niet onder het middelenbegrip, maar onder de bepaling die ziet op afstemming van de bijstand op de werkelijke omstandigheden.

Dit onderscheid is voor een bijstandsgerechtigde echter ingewikkeld om te bepalen. Want waar ligt de grens? Ook in de supermarkt zijn waardevaste producten te koop die juridisch gezien als middel kunnen worden aangemerkt.

De giftenvrijlating is nu daarom zo vormgegeven, dat een bijstandsgerechtigde zich niet over dit verschil hoeft te buigen. Alle vrijgevigheid die men ontvangt, tot € 1.200, valt onder de vrijlating. Dit is mogelijk gemaakt door de vrijlating onder het middelenbegrip, evenals de vrijlating voor kostenbesparende bijdragen, cumulatief te combineren. De vrijlating is dus de optelsom van ontvangen giften en kostenbesparende bijdragen. Hierdoor hoeft de bijstandsgerechtigde zich in de praktijk geen zorgen te maken of de ene of de andere bepaling van toepassing is op een situatie. De uitwerking is hetzelfde. De vrijgevigheid is toegestaan (tot het gemaximeerde bedrag).

Omdat de huidige bepalingen genoeg ruimte bieden voor vrijgevigheid, maar wel een begrenzing kent om excessen te voorkomen, ben ik niet voornemens om de Participatiewet op dit punt aan te passen.

De Minister van Werk en Participatie,

A.A. Aartsen

MWP akkoord. [redacted] 1

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

BRIEF ONDERTEKENEN

[redacted]

Datum
22 oktober 2026

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Bijlage(n)
1

Aan Minister van WenP

nota

Beantwoording vragen van de leden van de vaste commissie voor SZW over giften

Aanleiding
De vaste commissie SZW van de Eerste Kamer heeft op 29 september vragen gesteld naar aanleiding van uw brief van 3 juli waarin u reageert op een motie die verzoekt om giften in natura die noodzakelijk zijn voor het levensonderhoud buiten beschouwing te laten.

Geadviseerd besluit
U wordt geadviseerd in te stemmen met de antwoorden op de Kamervragen, de brief te ondertekenen en te verzenden naar de Eerste Kamer.

Kernpunten 2

- De strekking van de vragen is vergelijkbaar met de eerdere motie.
- Met de vragen wordt verzocht om het toch mogelijk te maken bepaalde giften in natura uit te zonderen. Dat wil zeggen: niet te betrekken bij de bijstand.
- Strikt juridisch gezien is dit mogelijk.
- Wij adviseren echter hier niet voor te kiezen.
- Dit voegt een onwenselijke mate van complexiteit toe. Daarnaast botst dit in een te grote mate met het aanvullende karakter van de bijstand.
- De huidige bepalingen bieden genoeg ruimte voor vrijgevigheid, maar kennen wel een noodzakelijke begrenzing om excessen te voorkomen.

Verdere relevant

- De vragen zijn gesteld door de SGP. Het lid Van Gasteren heeft zich hierbij aangesloten.
- De commissie heeft verzocht de brief binnen vier weken te beantwoorden.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Brief beantwoording vragen, met kenmerk 2026-[redacted]		

Overzicht van opmerkingen bij Beslisnota - Beantwoording vragen van de leden van de vaste commissie voor SZW over giften

Pagina: 1

Nummer: 1 Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Tekst plaatsen Datum: 29-10-2026 10:25:39

MWP akkoord.

Nummer: 2 Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Free Hand Datum: Onbepaald

2	182236 SZW vragen over de Verzamelbrief Participatiewet van de minister van W P		

Datum
22 oktober 2026

Onze referentie
2026-[redacted]